

Tandslet Friskole

Slutmål for dansk

Marts 2013

På Tandslet Friskole arbejder vi ud fra de samme mål, som man gør i folkeskolen - Fælles Mål. På grund af skolens pædagogiske tilgang til undervisningen, har det været nødvendigt at opprioritere enkelte delmål i forhold til basisundervisningen i dansk og matematik. Derfor denne oversigt over prioriteringen i dansk.

Slutmål efter 0. klasse

Det overordnede mål er at skabe et godt lærings-miljø. Der skal opbygges en god klassekultur, så børnene bliver parate til at modtage undervisningen.

I løbet af skoleåret skal eleven tilegne kompetencer inden for

Det talte sprog

- Deltage i samtale - veksle mellem at kunne lytte og ytre sig.
- Fortælle historier ud fra billeder eller hørte historier.

Det skrevne sprog - skrive og læse

- Lære bogstavernes navn, lyd og form med den rigtige skrive-retning.
- Lære at skrive og læse små ord og kende til læseretningen.
- Arbejde med begyndende børnestavning.

Sprog, litteratur og kommunikation

- Høre og bruge rim og remser.
- Arbejde med dialogisk-læsning.
- Træne et hensigtsmæssigt sprog i sociale sammenhæng.

Evaluering

- Daglig observation og samtaler med elever og forældre.
- KTI og DLB i efteråret og foråret.

Slutmål efter 1. kl.

I løbet af 1. kl. skal eleven tilegne kompetencer inden for

Det talte sprog

- Deltage i samtale - veksle mellem at kunne lytte og ytre sig.
- Fremlægge, referere og fortælle om oplevelser og læste tekster.

Det skrevne sprog - skrive og læse

- Mestre bogstavernes navn, lyd og form med den rigtige skriveretning.
- Kende bogstavernes fler-lyde.
- Udtrykke sig skriftligt med børnestavning.
- Viden om ord og bogstaver – sætte lyde sammen til ord/dele ord om i lyde.
- Kunne læse tekster med sværhedsgrad lix 5-10.

Sprog, litteratur og kommunikation

- Mestre brugen af rim, rytmer og remser.
- Udvikle sproglige kompetencer i forbindelse med samarbejde og konflikt-løsning.

Evaluering

- Daglig observation og samtaler med elever og forældre.
- OS-64 i maj-måned.
- Selvevaluering - Træet - i efteråret og foråret.

Slutmål efter 3. klasse

I løbet af 2.-3. kl. skal eleven tilegne sig kompetencer inden for

Det talte sprog:

- Bruge talesproget i samtale, samarbejde og diskussion.
- Fortælle, forklare, kommentere og fremlægge.
- Læse tekster op højt og tydeligt med begyndende betoning.

Det skrevne sprog: læse

- Anvende sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af kendte og nye ord i alderssvarende tekster.
- Læse alderssvarende skøn- og faglitteratur og digitale tekster med god forståelse.
- Udvikle og vedligeholde hensigtsmæssige læserutiner.
- Mestre læsning af tekster med stigende sværhedsgrad:

Lix efter 1. kl:	5 – 10
Lix efter 2. kl:	10 – 15
Lix efter 3. kl:	15 – 20
- Mestre stigende hastighed i læsning af let børnelitteratur:
Læsehastighed efter 3. kl: ca. 100 ord pr. minut

Det skrevne sprog: skrive

- Skrive sammenhængende fiktions-/ikke fiktionstekster.
- Følge generelle lydregler i stavning, stave lydrette ord og de almindelige ord.
- Anvende stort bogstav og sætte punktum.
- Skrive på computer med enkel skriveteknik.
- Anvende grundlæggende tekstbehandling og søge på internet.

Sprog Litteratur og kommunikation

- Bruge sproget hensigtsmæssigt til kontakt og som personligt udtryk.
- Forholde sig til sprog, sprogbrug og give respons til egne og andres tekster.
- Udtrykke sig i billeder, lyd og tekst og i dramatisk form.
- Samtale om tekster og andre udtryksformer ud fra umiddelbar oplevelse og kendskab til faglige begreber.

Evaluering

- Daglig observation og samtaler med elever og forældre.
- Elevernes selvevaluering ud fra konkrete mål i dansk og matematik.
- Elevsamtaler og skole-hjem samtaler.

Slutmål efter 6. klasse

I løbet af 4.-6. kl. skal eleven tilegne kompetencer inden for

Det talte sprog

- Mestre et bredt ordforråd og bruge det i samtale, samarbejde og diskussion.
- Kunne lytte og give respons.
- Mestre oplæsning – højt og tydeligt med betoning.
- Mestre fremlæggelser for større grupper.

Det skrevne – læse

- Kunne angribe ukendte ord.
- Kunne søge forklaringer på ukendte ord i fx ordbøger.
- Kunne forstå det læste.
- Kunne vedligeholde gode læsevaner.
- Mestre læsning af tekster med stigende sværhedsgrad:

Lix efter 4. kl:	20 – 25
Lix efter 5. kl:	25 – 30
Lix efter 6. kl:	30 – 35
- Mestre stigende hastighed i læsning af let børnelitteratur:

Læsehastighed efter 4. kl:	ca. 150 ord pr. minut
Læsehastighed efter 5. kl:	ca. 180 ord pr. minut
Læsehastighed efter 6. kl:	ca. 200 ord pr. minut

Det skrevne sprog – skrive

- Kunne lave et idémylder og skrive sammenhængende i forskellige genrer.
- Mestre stavning af alle almindelige ord, sætte tegn og lave afsnit.
- Have styr på ordklasser og bøjningsformer.
- Fortrolighed med internet og tekstbehandling.

Sprog, litteratur og kommunikation

- Mestre hensigtsmæssig brug af sproget.
- Vise indsigt i sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne og andres tekster.
- Kunne udtrykke sig i billeder, lyd og tekst samt i dramatisk form.
- Kunne forholde sig til tekster ud fra oplevelse og analyse.
- Kunne genkende og anvende forskellige genrer inden for fiktion og ikke-fiktion.

Evaluerings

- Daglig observation og samtaler med elever og forældre.
- Elevernes selvevaluering ud fra konkrete dansksmål.
- Elevernes selvevaluering ud fra vurdering af produkter til Portfolien.
- Elevsamtaler og skole-hjem samtaler.

Slutmål efter 9. klasse

I løbet af 7.-9. kl. skal eleven tilegne kompetencer inden for

Det talte sprog

- Lytte aktivt og forholde sig åbent, analytisk og vurderende til andres mundtlige fremstilling.
- Mestre flydende oplæsning med tydelig artikulation og fortolkende betoning.
- Fremlægge og formidle stof med indsigt i, hvilken form og hvilket danskfagligt sprog, der passer til situationen, og hvilke hjælpemidler, der bedst støtter hensigten.

Det skrevne sprog – læse

- Mestre varierede og hensigtsmæssige læsemåder og -teknikker afhængig af genre og sværhedsgrad.
- Læse med høj bevidsthed om eget udbytte og fastholde det væsentlige i skriftlig form.
- Fastholde hensigtsmæssige læserutiner med henblik på en langsigtet læsekultur.
- Mestre læsning af tekster med stigende sværhedsgrad:

Lix efter 7. kl:	35 – 40
Lix efter 8. kl:	40 – 45
Lix efter 9. kl:	45 – 55
- Mestre stigende hastighed i læsning af alderssvarende litteratur:

Læsehastighed efter 7. kl:	ca. 225 ord pr. minut
Læsehastighed efter 8. kl:	ca. 250 ord pr. minut
Læsehastighed efter 6. kl:	over 250 ord pr. minut

Det skrevne sprog – skrive

- Skrive struktureret og med bevidste valg i et sprog og en form, der passer til genre og kommunikationssituation.
- Forholde sig til korrekt stavning og formel sproglig korrekthed i egne og andres tekster.
- Skrive reflekterende og argumenterende og udtrykke sig med varieret, nuanceret ordforråd og sætningsbygning.

Sprog, litteratur og kommunikation

- Vise indsigt i sprogets spændvidde fra hverdagsprog til kunstneriske udtryksformer.
- Fortolke, vurdere og perspektivere tekster og andre udtryksformer ud fra såvel umiddelbar oplevelse som analytisk forståelse.
- Søge og anvende information og dokumentere kendskab til kritisk anvendelse af søgeresultaterne.
- Gøre rede for samspillet mellem tekst, genre, sprog, indhold og situation.

Evaluerings

- Daglige observationer og samtaler med elever og forældre.
- Elevers egen-evaluering vha. målark og logbogsskrivning.
- Terminsprøve efter jul i de skriftlige prøver.

Stavemester

Mestrer at stave de fleste ord korrekt, og kan selv finde stavefejl.

Morfemer

Forståelse for at et ord kan opdeles i mindste betydningsbærende enhed. Kendskab til

Rodmorfemer:

Ordets rod eller stamme.

Bøjningsmorfemer:

Endelser, der sættes til ordets stamme under bøjning.

Afledningsmorfemer:

Morfemer tilføjet ordets rod morfem, så der dannes nye ord, fx be + handle = behandle.

- Bruger små og store bogstaver.
- Deler ord i stamme og endelser.
- Kender navneords endelser.
- Kender udsagnsords endelser.
- Kender tillægsords endelser.
- Anvender stedord korrekt.
- Skelner mellem endelserne -ene og -ende.
- Laver korrekte ordsammensætninger.
- Kender afledningsmorfemer: be-, af-, mis-, u-, -ning, -else, -lig.
- Viden om sammensatte ord/flere ord.

Lydfølgeregler

Indsigt i forskel på lydrette ord og ikke-lydrette ord. Begyndende udenadslære af højfrekvente ord fx dig, mig, sagde, meget.

- Anvender konsonantforbindelser
 - 2 i forlyd.
 - 2 i udlyd.
 - 3 i forlyd.
 - 3 i udlyd.
- Skelner mellem kort og lang vokal.
- Forstår at kort vokal ofte er ikke-lydret.
- Forstår at kort vokal giver dobbelt konsonant.
- Forstår at kort vokal medfører stumme bogstaver.
- Bruger stumt: h - d - g - v.

Lydret stavning

Forståelse for det fonematiske princip: Til hver lyd svarer et bogstav.

- Skelner mellem lydrette konsonanter i forlyd.
- Gengiver lydrette vokaler.
- Skelner mellem lydrette konsonanter i udlyd.
- Gengiver lydrette bogstaver i korrekt rækkefølge.
- Skriver én vokal i hver stavelse.

Sproglig opmærksomhed

Begyndende indsigt i at opdele talesproget i enkeltlyde og forbinde lydene med de relevante bogstaver.

- Omsætter sproglyde til bogstaver.
- Gengiver antal lyde i ord.
- Danner sammensatte ord.
- Gengiver antal stavelser i ord.

Staveudviklingstrin

